

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Idyllische gezinstafereeltjes

Hoffenaar, P.

Publication date

2011

Document Version

Final published version

Published in

Pedagogiek in Praktijk

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Hoffenaar, P. (2011). Idyllische gezinstafereeltjes. *Pedagogiek in Praktijk*, 17(59), 20-21.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Idyllische gezinstafereeltjes

door Peter Hoffenaar

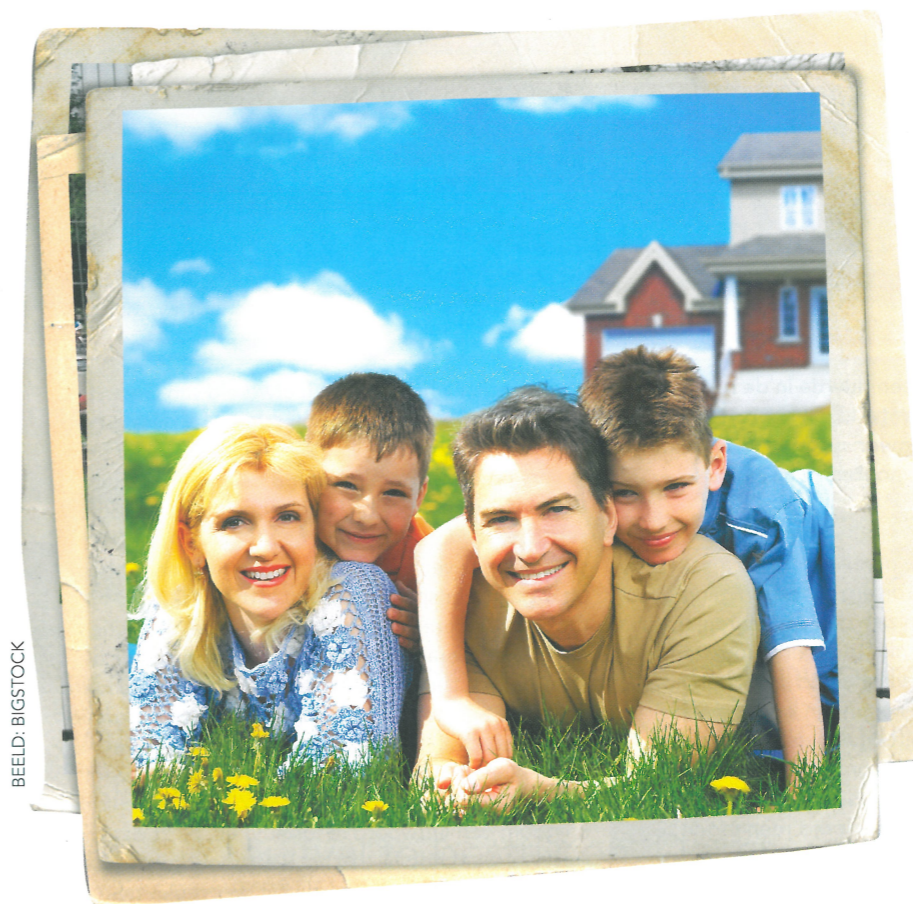
Gewapend met twee videocamera's en een palmtopcomputer bezocht een onderzoeksteam van de University of California Los Angeles (UCLA) zo'n dertig gezinnen. Zij bleven twee dagen logeren en filmde het dagelijkse gezinsleven. Ook in het drukke bestaan van tweeverdieners blijkt ruimte te zijn voor *quality time*, maar het is wel vooral de moeder die kwaliteit biedt.

Na een vermoeiende dag op het werk vallen de kinderen hun vader of moeder om de hals en staan ze te trappelen om de laatste nieuwtjes te vertellen. De ouders horen alles geduldig aan en geven iedereen een aai over de bol. De volgende scène speelt zich af in de keuken. We zien hoe de kinderen geduldig toekijken hoe hun ouders in de weer zijn met potten en pannen en hoe vervolgens iedereen aan tafel schuift voor de gezamenlijke maaltijd. Veel ouders zouden dolgraag zien dat het bij hen thuis zo gaat, maar tussen droom en daad staan praktische bezwaren in de weg. De boodschappen moeten nog gedaan worden en de kinderen moeten naar sport of muzieklles gebracht worden. De oudste traint tot half acht, terwijl de jongste na een half uur piano spelen al eten wil. Leid dat maar eens in goede banen zonder het gevoel te krijgen dat je als ouder tekortschiet.

Het hele gezin bij elkaar

Eén manier om alles soepel te laten verlopen is de boel verdelen. Vader gaat met zoonlief naar de voetbaltraining en moeder zorgt voor het vervoer van en naar de muziekschool van haar dochter. Het nadeel van deze efficiënte oplossing is dat splitsen ten koste gaat van tijd in gezinsverband. Uit cijfers over de tijdsbesteding van Nederlandse gezinnen blijkt dat ouders met veeleisende banen dit nadeel zwaar laten wegen. Sociologe Anne Roeters liet samen met een collega van de Universiteit van Californië zien dat het aantal momenten waarop alle gezinsleden bij elkaar zijn niet verschilt voor tweeverdieners en kostwinnersge-

zinnen. Dit terwijl het tweeverdienersmodel wel ten koste bleek te gaan van een-op-een contactmomenten. Hieruit kan worden opgemaakt dat werkende ouders er alles aan doen om het gezin compleet te hebben. Het lijkt erop dat, uit angst voor verwatering van het contact met de kinderen, *family time* tot iets bijzonders verheven wordt. Maar wordt de bindende kracht van gezinsuitjes en gezamenlijke maaltijden niet overschat? Door te registreren hoe lang gezinsleden in elkaars gezelschap verkeren, kunnen we niet achterhalen wanneer ouders en kinderen ervaringen met elkaar uitwisselen en op welke momenten ouders daadwerkelijk de tijd nemen om naar hun kinderen te luisteren en hen met raad en daad bij te staan. Daarom is het interessant dat ze bij het UCLA Center on Everyday Lives of Families (CELf) veel moeite gedaan hebben om een inkijk te krijgen in het natuurlijke verloop van het gezinsleven van tweeverdieners. Het onderzoeksteam registreerde – op gepaste afstand – met twee videocamera's en een palmtopcomputer het gezinsleven zoals dat zich voor hun ogen voltrok. Bij het bekijken van de ongeveer vijftig uur video die van ieder gezin beschikbaar was, viel het de onderzoekers op dat relaties tussen kinderen en hun ouders gedurende onverwachte momenten versterkt worden. Moeders toonden zich bijvoorbeeld betrokken bij het wel en wee van hun kind tijdens het opvouwen van de was, terwijl vaders steun wisten te verlenen tijdens het wachten bij de autowasserij. Wachten in huishoudelijke taken zullen niet snel bestempeld worden als *quality time* en zeker niet als slechts een van beide ouders het kind op

BEELD: BIGSTOCK

dat moment onder zijn of haar hoede heeft. Toch liet een nauwgezette kwalitatieve analyse van deze vluchtige momenten zien dat deze routineactiviteiten ook kunnen worden benut om de band tussen gezinsleden te verstevigen (Kremer-Sadlik & Paugh, 2007).

Een warm welkom?

Een kwantitatieve analyse van hetzelfde onderzoeksmateriaal laat zien dat de onderlinge band tussen gezinsleden ook op een ander verassend moment naar voren komt. Belinda Campos, psychologe bij het CELf, gebruikte alleen de videofragmenten waarop te zien is wat er direct na thuiskomst van de eerste ouder gebeurt. Zoekt het kind direct contact en begint het spontaan te vertellen, of kijkt het nauwelijks op van het computerscherm? In veel van de 44 stukjes video ging het om hartelijke begroetingen en werden ouders bijgepraat over de gebeurtenissen op school. Maar kinderen reageerden minder enthousiast als papa thuiskwam en soms werd zijn binnen-

komst niet eens opgemerkt (Campos e.a., 2009).

Uit het onderzoek blijkt verder dat vader vaak als laatste, meestal zo tussen zeven en acht, de voordeur achter zich dichttrekt. In gezinnen met een kind van zeven tot twaalf jaar oud betekent dit dat maar weinig tijd overblijft om in gezinsverband met elkaar op te trekken. Maar van grofweg zeven tot negen uur bleken de gezinnen uit het onderzoek zelden compleet. Een lid van het onderzoeksteam maakte iedere tien minuten een rondje door het huis en registreerde waar iedereen was. Hooguit een op de zeven keer bevond het hele gezin zich in dezelfde kamer. Opvallend was verder dat de vaders zich regelmatig terugtrokken. Zij zaten vaker dan de moeders ergens alleen te werken of tv te kijken.

Het Nederlandse gezinsleven

Voor de Nederlandse situatie geldt dat tweeverdieners zeggen juist vaak als gezin samen te komen en in die zin zijn de bovengenoemde resultaten tegenstrij-

Onderzoek

PETER HOFFENAAR

dig met onderzoek van eigen bodem. Aan de andere kant doen ook hier mannen minder met hun kinderen dan vrouwen. Dit blijkt onder andere uit gegevens over de deelname aan routineactiviteiten (bijvoorbeeld helpen met eten) en interactieve activiteiten (bijvoorbeeld voorlezen) afkomstig van het TNS-NIPO huishoudenspanel (Roeters, Van der Lippe & Kluwer, 2008). Kennelijk zit er een kern van waarheid in het traditionele beeld van de uitgebluste vader, die zich na binnenkomst direct verschuilt achter de avondkrant. Zijn het dan alleen de moeders die echt zorg en werk combineren? In een tijd dat bewindslieden prioriteit geven aan hun gezin boven het landsbelang is de ont-nuchterende, maar even voor de hand liggende conclusie, dat lang niet alle vaders zo betrokken zijn. Positief is wel dat drukbezette ouders zich geen zorgen hoeven te maken over een beetje minder *family time*. Het blijkt ook mogelijk om warme en hechte gezinsrelaties in stand te houden zonder bewust tijd vrij te maken voor het hele gezin. Kinderen mogen dan ontzettend kunnen genieten van een dagje pretpark of dierentuin, soms zijn ze bijna net zo blij als mama weer thuiskomt. ★

LEES MEER: De literatuurlijst is te raadplegen op www.pedagogiek.nl